

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від 26.05.2025 р. № 4)

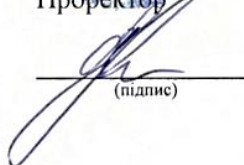
ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»

Віра РОГОВА

Наказ від «11» липня 2025 р. № 218

ПОГОДЖЕНО
Проректор

Олена ЧАСНІКОВА

(підпис)

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У СТАРШІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ:
ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ»
для вчителів природничої, математичної
та технологічної освітніх галузей закладів загальної середньої освіти**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державні стандарти базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2022 року № 904 та у відповідності до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 29 серпня 2024 року № 1225.

Освітня програма враховує основні положення Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р, Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, Державного стандарту профільної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2025 року № 851, Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї), затверджених наказом Міністерства освіти і науки від 10 жовтня 2024 року № 1451, типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти, Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти), Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 та інших нормативно-правових актів.

Мета освітньої програми: розвиток професійних компетентностей вчителів природничої, математичної та технологічної освітніх галузей для ефективної організації освітнього процесу в умовах впровадження реформи профільної середньої освіти.

Основні завдання програми:

- ознайомити з особливостями трансформації системи освіти в старшій школі в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»;
- підготувати до організації освітнього процесу в старшій профільній школі на засадах особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів, методик диференційованого навчання;
- розвивати компетентності, необхідні для створення освітнього середовища, що сприяє розвитку особистості учня, ключових компетентностей, критичного мислення, креативності, вмінь практичного і творчого застосування здобутих знань, допомагає правильному вибору подальшого професійного навчання.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- сучасних тенденцій розвитку системи освіти;
- концептуальних засад Нової української школи;
- Державних стандартів базової та профільної середньої освіти: ціннісних орієнтирів документів, мети, компетентнісного потенціалу, наскрізних умінь, вимог до результатів навчання здобувачів освіти у природничій, математичній, технологічній освітніх галузях;
- Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї);
- Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти): мети, завдань, шляхів реалізації;
- особливостей організації освітнього процесу на засадах особистісно орієнтованого, диференційованого, компетентнісного й діяльнісного підходів;
- принципів академічної свободи вчителя (викладача) та академічної доброчесності.

Уміння:

- добирати методи, технології, педагогічні прийоми для реалізації завдань профільної освіти;
- організовувати дослідницько-пошукову та проєктну діяльність старшокласників;
- планувати навчальний поступ здобувачів освіти, відслідковувати його;

- формувати і розвивати в учнів ключові компетентності, критичне мислення, творчість, вміння практичного і творчого застосування здобутих знань;
- використовувати методики диференційованого навчання, сучасні технології проведення навчальних занять в профільній школі;
- використовувати безпечне освітнє цифрове середовище для організації освітнього процесу (в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання);
- налагоджувати ефективну комунікацію учасників освітнього процесу, створювати комфортні умови для навчання й розвитку;
- користатися перевагами академічної свободи вчителя та дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- планування й упровадження педагогічної діяльності на засадах дитиноцентризму й педагогіки партнерства;
- пошановування загальнолюдських чеснот: людської гідності, поваги до себе й інших людей, справедливості, взаєморозуміння і взаємоповаги, толерантності, відкритості та соціально-політичних цінностей: свободи, демократії, культурного різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність;
- здатність до емпатії;
- засвоєння нових професійних ролей і функцій, адаптування до умов соціуму, що стрімко змінюється;
- розроблення траєкторії власного професійного розвитку й самовдосконалення;
- визначення відповідності власних професійних компетентностей чинним вимогам;
- поцінювання власних професійних здобутків і здобутків педагогічної спільноти, упровадження кращих освітніх практик.

Розробники програми	Ірина Сотніченко , доцент кафедри природничо-математичної освіти та технологій КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів», кандидат педагогічних наук
Найменування програми	Програма підвищення кваліфікації «Освітній процес у старшій профільній школі: виклики та можливості», для вчителів природничої, математичної та технологічної освітніх галузей закладів загальної середньої освіти
Мета програми	Розвиток професійних компетентностей вчителів природничої, математичної та технологічної освітніх галузей для ефективної організації освітнього процесу в умовах впровадження реформи профільної середньої освіти
Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Учителі природничої, математичної та технологічної освітніх галузей закладів загальної середньої освіти
Обсяг програми	4 кредити ЄКТС / 120 год (48 годин – аудиторні, 72 години – керована самостійна робота)
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	<i>Професійні компетентності:</i> A1 Мовно-комунікативна компетентність (A1.1, A1.4); A2 Предметно-методична компетентність (A2.1, A2.2, A2.3, A2.4, A2.5); A3 Інформаційно-цифрова компетентність (A3.1, A3.2, A3.3); B1 Психологічна компетентність (B1.1, B1.2, B1.3, B1.4);

	Б2 Емоційно-етична компетентність (Б2.1, Б2.2, Б2.3); Б3 Компетентність педагогічного партнерства (Б3.1, Б3.2, Б3.3); В1 Інклюзивна компетентність (В1.1, В1.2, В1.3); В2 Здоров'язбережувальна компетентність (В2.1, В2.2, В2.3, В2.4); Г1 Прогностична компетентність (Г1.1, Г1.2); Г2 Організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2, Г2.3); Г3 Оцінювально-аналітична компетентність (Г3.1, Г3.2, Г3.3); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2, Д2.3)
Форма підвищення кваліфікації	очно-заочна
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://www.kristti.com.ua/

Зміст програми

№ з/п	Назва та зміст навчального модуля	Всього годин	Аудиторні			Самостійна робота
			Лекції	Семінари	Практичні	
Модуль I. Філософія освіти XXI століття		4	4	-	2	8
1.1.	Педагог в системі компетентнісно орієнтованої освіти	2	2	–	–	
1.2.	Національна ідентичність в історичному вимірі	2	2	–	–	
Модуль II. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах реформування освіти		10	2	-	8	12
2.1.	Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах Нової української школи	2	–	–	2	
2.2.	Ціннісно-компетнісний та діяльнісний підходи до навчання в НУШ	2	2	–	–	
2.3.	Профільна школа як засіб диференціації та індивідуалізації навчання	2	–	–	2	
	Спецкурс: Психолого-педагогічний супровід старшокласників в умовах профільної освіти. Профорієнтація та самовизначення учнівської молоді в умовах сьогодення	4	–	–	4	
Модуль III. Організація освітнього процесу у старшій профільній школі		26	2	-	24	44
<i>Організація освітнього процесу</i>		20	2	4	10	
3.1.	Профільна освіта: реалізація в новій українській школі	2	–	–	2	
3.2.	Принципи універсального дизайну в навчанні та стратегій розумного пристосування	2	2	–	–	
3.3.	Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів в старшій школі	2	–	2	–	
3.4.	Дослідницько-пошукова діяльність учнів як засіб	2	–	–	2	

	формування компетентної і творчої особистості					
3.5.	Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів	2	–	–	2	
3.6.	Підготовка до профільного навчання в базовій середній освіті	2	–	2	–	
3.7.	Професійна компетентність педагогічного партнерства вчителя. Створення команди	2	–	2	–	
Діджиталізація освітнього процесу		2			2	
3.8.	Застосування штучного інтелекту в професійній діяльності учителя	2	–	–	2	
Сучасні освітні технології		4			4	
3.9.	STEM-освіта: реалізація в освітньому процесі профільної школи	2	–	–	2	
3.10.	Дизайн-мислення – технологія розвитку дослідницьких компетентностей у здобувачів освіти.	2	–	–	2	
	Спецкурс: Інтегративний підхід до навчання: інтегруємо предмети математичної, природничої та технологічної галузей	6	–	–	6	
Модуль IV. Діагностико-аналітичний модуль		8		2	6	8
4.1.	Настановне заняття. Вхідне діагностування	2		2		
4.2.	Тематична дискусія «Інноваційні підходи до організації освітнього процесу у профільній школі»	4	–	–	4	
4.3.	Вихідне діагностування	2	–	–	2	

МОДУЛЬ I

1.1. Педагог в системі компетентісно орієнтованої освіти

Виклики сучасного суспільства системі освіти. Основні принципи освіти XXI століття. Зміна пріоритетів в освітньому процесі від накопичення знань до розвитку життєвих навичок – ключових компетентностей. Вчитель – агент змін: коуч, фасилітатор, тьютор, модератор в індивідуальній освітній траєкторії дитини. Вимоги до педагога Нової української школи.

1.2. Національна ідентичність в історичному вимірі

Лекцію присвячено методичним засадам виконання Закону України "Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності". Цей юридичний акт у багатьох своїх статтях звертається до педагогів, спрямовуючи їхню діяльність на заходи, призначені утвердити національну та громадянську ідентичність, що нині є надзвичайно актуальним. Оскільки автор має 25-літній досвід проведення таких заходів, то лекцію присвячено викладенню методичного досвіду та різноманітних проблем виконання вище вказаного закону.

МОДУЛЬ II

2.1. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах Нової української школи

Основні ідеї та принципи НУШ. Аналіз впливу освітньої реформи НУШ на зміни в педагогічній практиці. Ключові аспекти професійного розвитку в умовах НУШ. Роль педагога у процесі реформування освіти. Визначення інструментів та методів професійного розвитку педагогів. Перспективи професійного розвитку вчителів в контексті НУШ.

2.2. Ціннісно-компетентісний та діяльнісний підходи до навчання в НУШ

Актуальність компетентнісного та діяльнісного підходів в освіті: переорієнтація процесу навчання на результат якості освіти в діяльнісному вимірі. Перехід від навчання, базованого на передачі знань, до навчання, базованого на формуванні компетентностей. Сутність компетентнісного та діяльнісного підходів, їх реалізація в освітньому процесі профільної школи. Розвиток ключових компетентностей та наскрізних умінь.

2.3. Профільна школа як засіб диференціації та індивідуалізації навчання

Впровадження профільної освіти в старшій школі як етап реформування освітньої галузі в Україні. Передумови реформи. Нормативно-правове забезпечення профільного навчання. Державний стандарт профільної середньої освіти. Трансформація системи освіти в старшій школі. Сутність, мета і принципи організації профільного навчання. Моделі профільної організації навчання в старшій школі України.

Спецкурс: Психолого-педагогічний супровід старшокласників в умовах профільної освіти.

Особливості психолого-педагогічного супроводу в умовах профільної освіти. Особистісне та професійне самовизначення старшокласників. Мотивація учнів до навчання та адаптації до майбутнього професійного середовища. Методи діагностики та розвитку когнітивних, емоційних та соціальних компетенцій учнів, підтримка їх психічного здоров'я в умовах підвищеного навчального навантаження. Профорієнтація та самовизначення учнівської молоді в умовах сьогодення. Алгоритм роботи з питань профорієнтації.

МОДУЛЬ III

3.1. Профільна освіта: реалізація в новій українській школі

Зміна пріоритетів сучасної школи: від предметоцентризму до дитиноцентризму, від процесу навчання до результату навчання, формування компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві. Специфічні функції закладу освіти в умовах реалізації завдань профільної освіти. Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів освіти.

Організація освітнього процесу в академічному ліцеї. Два рівня вивчення освітньої галузі: основний (базовий) і поглиблений (профільний). Гнучкість структурування освітньої та навчальних програм, гнучкий та варіативний зміст освіти. Сучасне освітнє середовище. Академічний ліцей як мотивувальний осередок, який відкриває перед учнівством широкі можливості для особистісного та професійного розвитку.

3.2. Принципи універсального дизайну в навчанні та стратегії розумного пристосування

Поняття та основні стратегії розбудови інклюзивного освітнього середовища за принципами універсального дизайну та розумного пристосування. Безбар'єрне навчання в контексті українського законодавства. Сучасні візуальні засоби навчання та інтерактивні форми взаємодії. Переваги організації роботи ресурсної кімнати та медіатеки в закладах освіти. Функції та практичне використання мультимедійного простору та ресурсного забезпечення процесу навчання та успішної соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

3.3. Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів в старшій школі

Пізнавальна діяльність учнів та управління нею. Складові пізнавальної діяльності учнів в старшій школі. Організація та стимулювання пізнавальної діяльності. Специфіка форм і методів організації навчально-пізнавальної діяльності старшокласників. Індивідуальні особливості дітей, що потребують врахування в процесі організації навчально-пізнавальної діяльності. Управління пізнавальною діяльністю учнів.

3.4. Дослідницько-пошукова діяльність учнів як засіб формування компетентної і творчої особистості

Організація освітнього процесу на засадах діяльнісного підходу. Навчання як дослідження. Проблемні та дослідницькі методи навчання, практико орієнтоване навчання. Загальна структура дослідницької діяльності. Організація дослідницько-пошукової роботи в процесі самоосвітньої діяльності учнів. Етапи підготовки вчителя до організації науково-дослідницької діяльності старшокласників.

3.5. Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів

Оцінювання, види оцінювання. Формувальне та підсумкове оцінювання. Мета та інструментарій формувального та підсумкового оцінювання. Організація і проведення формувального та підсумкового оцінювання в профільній школі.

3.6. Підготовка до профільного навчання в базовій середній освіті

Система педагогічної, психологічної, інформаційної та організаційної підтримки учнів базової школи, яка сприяє їх самовизначенню. Мета, завдання і зміст підготовки до профільного навчання в базовій середній освіті. Етапи проведення. Структура і форми реалізації. Напрями роботи з підготовки до профільного навчання в базовій середній освіті: інформаційний, психологічний, діяльнісний. Критерії визначення готовності учнів до вибору профілю навчання.

3.7. Професійна компетентність педагогічного партнерства вчителя. Створення команди.

Педагогіка партнерства в умовах закладу освіти. Педагогічне партнерство та його принципи. Практичні аспекти реалізації педагогіки партнерства в закладі освіти. Виклики та бар'єри в реалізації педагогіки партнерства. Побудови ефективної взаємодії між учасниками освітнього процесу, спрямованої на підвищення якості навчання та розвитку співпраці, що дозволяє створити атмосферу довіри, взаємопідтримки та мотивації серед учнів, вчителів і адміністрації. Командні навички, що сприятимуть вирішенню конфліктів, поліпшенню продуктивності та ефективному досягненню спільних цілей.

3.8. Застосування штучного інтелекту в професійній діяльності учителя

Поняття про ШІ. Нейромережі. Сервіси, що працюють на базі ШІ. Створення презентацій, зображень, звуку, відео, анімацій. Тема заняття розкриває можливості використання технологій штучного інтелекту (ШІ) для оптимізації та підвищення ефективності роботи педагога. Заняття спрямоване на ознайомлення з інструментами та методами ШІ, які можуть бути застосовані для автоматизації рутинних завдань, персоналізації навчання, аналізу даних та підтримки творчої діяльності вчителя.

3.9. Дизайн-мислення – технологія розвитку дослідницьких компетентностей у здобувачів освіти

Поняття "дизайн-мислення". Етапи дизайн-мислення. Побудова проєктів за технологією дизайн-мислення. Практична частина. Моделювання прототипів.

3.10. STEM-освіта: реалізація в освітньому процесі профільної школи

Виклики XXI століття системі освіти. STEM-світовий тренд: актуальність, завдання, напрями, етапи реалізації. STEM-підходи до навчання. Вчитель STEM. Основні організаційні форми STEM-навчання. Кроки до упровадження STEM-освіти в освітній процес старшої профільної школи. Реалізація міжгалузевого інтегрованого підходу в STEM-освіті

Спецкурс: Інтегративний підхід до навчання: інтегруємо предмети математичної, природничої та технологічної галузей

Інтеграція як пріоритетний напрям розвитку системи освіти. Складники процесу педагогічної інтеграції: об'єкт, ціль, очікуваний результат, форма реалізації. Види інтеграції. Міжпредметні зв'язки. Інтегративне навчання. Принципи, основні аспекти та стратегії інтегративного навчання. Структурні елементи інтегрованого уроку. Продуктивна командна робота як пріоритетна форма інтегрованого уроку. Практичне та відкрите дослідження на інтегрованому уроці. Новітні технології для організації сучасного уроку. Додатки та інтерактивні платформи для організації інтегрованої освіти. Діяльність учнів в дитиноцентристській парадигмі: регламентована та спонтанна діяльність, розвиток «м'яких» навичок.

Питання для самостійного опрацювання

1. Виклики та можливості у впровадженні профільної освіти.
2. Вчитель як фасилітатор, коуч, модератор: нові ролі та функції в освітньому процесі профільної школи.
3. Врахування вікових особливостей учнів в профільній школі.
4. Забезпечення учням високого ступеня пізнавальної самостійності в освітньому процесі старшої профільної школи.
5. Інтеграція в освітньому процесі закладу профільної освіти.
6. Інтеграція та міжпредметні зв'язки на заняттях предметів природничої, математичної та технологічної освітніх галузей.
7. Інтегративний підхід під час організації проєктної діяльності учнів.
8. Організація навчання як дослідження.
9. Модель 5E – інструмент планування для дослідницького навчання.
10. Створюємо мотивувальне освітнє середовище в старшій профільній школі.
11. Новий освітній простір: безпечність та безперешкодність.
12. Педагогіка партнерства: навчання у співпраці.
13. Сутність особистісно-орієнтованого підходу.
14. Діджиталізація освітнього процесу.
15. Як створити середовище, у якому учні вчать вчитися.
16. STEM – підходи до навчання.
17. Моделювання навчальних занять для класів різних профілів.

Список використаних та рекомендованих джерел

1. Андреас Шлейхер. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21 століття / пер. з англ. Г. Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
2. Берендєєв С., Косенчук Ю., Лисогор Л. Сучасні підходи і технології Нової Української школи: компетентісно орієнтовані завдання як засіб формування ключових компетентностей: навчально-методичний посібник. Випуск 2. Київ, 2023. 145 с.
3. Бобкова О.С. Хімія – це цікаво! : навч. посіб. для 7-11 класів загальноосвітніх навч. закл. Київ: УОВЦ «Оріон», 2019. 72 с.: іл.
4. В. Кремінь Про «Дитиноцентризм» або Чому освіта України потребує структурних змін. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/pro-ditinocentrizm>
5. Державний стандарт базової середньої освіти URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
6. Державний стандарт профільної середньої освіти URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>
7. Драйден Г., Вос Д. Революція в навчанні. Львів: Літопис, 2005. 542 с. URL: <http://www.bookland.com/download/9/97/97392/sample.pdf>
8. Засєкіна Т.М. Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика : монографія. Київ: Педагогічна думка, 2020. 400 с.

9. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у вимогах PISA. Частина 1. Київ : Педагогічна думка, 2023. 114 с.
10. Інтегративні методи і підходи у реалізації освітніх STEM-програм. URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/stem-251585826/251585826>
11. Інтеграція навчання – основний складник STEM-освіти. URL: <https://naurok.com.ua/integraciya-navchannya---osnovniy-skladnik-stem-osviti-81687.html>
12. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fjy05x>. Дата перегляду: 30.11.2022.
13. Концептуальні засади реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) URL: [file:///C:/Users/adm%D1%96n/Downloads/6707d8e859464499201950%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/adm%D1%96n/Downloads/6707d8e859464499201950%20(1).pdf)
14. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80#Text>
15. Коханова О. Психологія партнерської взаємодії в освіті: навч.-метод. посіб. К.: Вид-во ПП Щербатих О.В., 2011. 104 с.
16. Куля О.М. Патріотичне виховання школярів на традиціях українського народу // Виховна робота в школі, №2, 2017.с.9
17. Моргун В. Ф. Емоційний інтелект у багатовимірній структурі особистості. *Постметодика*, 2010. № (6)97.С. 2-15.
18. Нова профільна школа – і для фізиків, і для ліриків URL: <https://uhp.org.ua/nova-profilna-shkola-i-dlya-fizykov-i-dlya-lirykiv/>
19. Нова Українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи URL: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczyia.pdf>
20. Нова українська школа: poradnik dla vchytel'ia / za zag. red. H.M. Bibik. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
21. Новолокова Н.П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків : Основа, 2012. 176 с.
22. Пометун О.І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посібник. Київ, 2020. 104 с.
23. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) до 2027 року URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/80935/
24. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 вересня (№178-179). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
25. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
26. Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації: збірник матеріалів / за заг. ред. Ляшенко О.І., Засекої Т.М., Мальованого Ю.І. Литвинової С.Г., Малиношевської А.В. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 288
27. Реформа профільної освіти. Концептуальні засади реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/04/08/reforma-profilnoyi-osvity-06-11-2024.pdf>
28. Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. Старша профільна школа: кроки до становлення: методичні рекомендації. Київ, 2019. 52 с. <https://decentralization.ua/uploads/library/file/483/4.pdf>
29. Сотніченко І.І. Підготовка вчителів природничих дисциплін до профільного навчання старшокласників в системі підвищення кваліфікації: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2009.261 с.
30. Як запровадити профільну освіту не “для галочки”, а для учнів URL: <https://nus.org.ua/view/yak-zaprovadyty-profilnu-osvitu-ne-dlya-galochky-a-dlya-uchniv/>